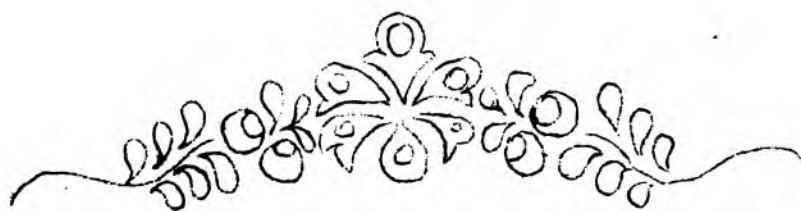

OBČASNÍK
SLOVÁCKÉHO KRÚŽKU
SKŽ BRNO

KVĚTEN
'88

KRÚŽKOVOR

Milí přátelé,

ve shonu běžného i mimořádného dění v krúžku, které se v posledních letech dostalo do vysokého tempa, jsme zatím ne našli příležitost ke společnému a důkladnějšímu zamyslení nad tím co a jak děláme a kam směřujeme. A také jsme se početně a organizačně rozrostli, takže informace o dění a plánech jednotlivých složek a vedení krúžku nepronikají mezi krúžkaře tak, jak by bylo potřeba. Proto chceme několikrát do roka vydat tento Krúžkozor, v němž by byly úvahy a diskuse nad zásadními otázkami života krúžku a zprávy o něm, avšak i zprávy a diskuse o slováckém folklóru a folklórním hnutí vůbec. Přispět do Krúžkozoru může každý.

Využívám této příležitosti, abych ještě jednou poděkoval všem, kdo se jakkoliv zasloužili o dobrý průběh slavnostního představení k 80. výročí krúžku a všeho, co s ním souviselo. V poměrně krátkém čase jsme dokázali za pomoci sekretariátu a vedení klubu a hostujícího režiséra zvládnout umělecky i organizačně náročnou akci. Na představení mělo premiéru sedm nových programových čísel v rozsahu více než čtyřicet minut, které jsme nastudovali od října minulého roku. Představení bylo veřejností, "starými" krúžkaři a hosty z bratrských krúžků a sprátelených souborů oceněno příznivě, velmi kladně je hodnotila rada klubu. Velmi mne potěšilo, že byl s porozuměním přijat náš program uvádět slovácký folklór především v rámci zvykoslovných scén (Volba stárků, Hody, Fašanková obchůzka, všechna kolektivní vystoupení Slováčku atp.).

Nebylo však všechno na představení dobré, jak ostatně uvidíte na videozáznamu. Proto mne dvojnásob mrzí - byť ojedinelé - projevy nekázně (k nimž patří i slabá docházka na zkoušky) v období příprav i na představení. Považuji je za projev lhostejnosti k ostatním krúžkařům a k našemu úsilí vůbec.

Musíme dále na svém projevu a uváděném programu pracovat, získat větší sebejistotu, lépe odlišit charaktery jednotlivých oblastí Slovácka. V této souvislosti mne trápí podoba našich veřejných besed. Scházíme se na ně velmi liknavě, někteří se jich nezúčastňují vůbec. A přece je to příležitost, kdy si můžeme zazpívat a zatancovat sobě pro radost a přitom získávat větší zpěváckou a tanečnickou jistotu a často se naučit i něco navíc. Asi budeme muset aspoň část těchto besed organizovat.

Problémů, které bychom si měli vyřešit, je dosti. Nemyslím, že je vyřeší Krůžkozor, ale mohl by k tomu pomoci. Proto mu přeji, aby se stal skutečným a žádaným zrcadlem krůžkařského života.

Jenda Krist

U příležitosti 80. výročí byli dosud oceněni tito krůžkaři:

Čestným uznáním odboru kultury NV města Brna za dlouholetou obětavou práci

dr. Ladislav Bulíček, Pavla D'Amrosová, Hana Janíková, Yvona Janošíková, Justina Konečná, Jiřina Kopřivová, Marie Krejčíková, Zdena Křivánková, Pavel Rampula, Vítězslav Zahradníček

Diplomem ZV ROH železniční stanice Brno-Hlavní nádraží a výboru Slovákého krůžku za zásluhy o Slováký krůžek

manželé Marie a dr. Miloš Bulíčkoví, František Hasil, dr. František Hejný, doc. dr. Dušan Holý, CSc., doc. dr. Luboš Holý, CSc., zasloužilá pracovnice kultury Zdenka Jelínková, nositelka vyznamenání Za vynikající práci, ing. František Kašník, CSc., ing. Miroslav Marek, Augustin Mück, manželé Olga a Karel Páčovi, Josef Rybecký, dr. Zdeněk Sušil

Diplomem rady Sdruženého klubu ROH železničářů za dlouholetou nebo mimořádně aktivní činnost

Dana Andrlová, ing. Miloš Bělehrad, Dana Divácká, Marie Dvořáková, Edita Hejátková, Jana Hůsková, ing. František Juríček, ing. Zdeněk Kopřiva, Zdena Kristová, Karel Křivánek, manželé dr. Marcela a dr. Václav Linhartovi, Jitka Matuszková, Jaromír Novotný, Jaroslav Ondra, Alena Pavlíková, manželé Bohunka a Miloš Pavlíkovi, Milan Požár, Hana Svobodová, Josef Trumpeš, Miroslav Vymazal

Čestným uznáním Městské odborové rady v Brně a věcnou odměnou

Jan Beránek a ing. Zdeněk Fajbus

Diplomem rady Sdruženého klubu ROH železničářů a věcným darem

Jiřina Kopřivová

Poděkování za dlouholetou záslužnou činnost v oblasti ZUČ

Městského kulturního střediska S. K. Neumanna v Brně

Jan Miroslav Krist

Upřesněný program Slováckého krúžku SKŽ na květen 1988

11. 5. stř. 19.00 společná zkouška v sále SKŽ, příprava na následující vystoupení
12. 5. čt. 18.30 schůze výboru na hlavním nádraží
16. 5. po. 18.00 vystoupení pro železničářské důchodce v sále SKŽ - sraz v 17 hod., program a kroj bude stanoven
18. 5. stř. 19.30 veřejná beseda v sále SKŽ
19. 5. čt. 20.00 vystoupení v Domě rekreace ROH, sraz v 19 hod., program bude stanoven
20. 5. pá. vystoupení na závěr mezinárodní kuželkářské soutěže železničářů v Blansku, odjezd v 18.hod., místo a program budou stanoveny

Výhledově:

30. 6. vystoupení v Domě rekreace ROH
- 8.- 15. 7. pobyt Finů v ČSSR (dle programu, zveřejněného na jiném místě)
- 9.-12. 9. zahraniční zájezd souboru do Polska (podrobnosti budou sděleny)
22. 9. vystoupení v Domě rekreace ROH

Předpokládaný průběh pobytu finských hostů v ČSSR

8. 7. 1988 Přílet do Prahy 15.40 letadlem z Helsinek. Část výpravy přijede autobusem. Společný odjezd z Prahy do Brna. Cestou cca v 18.30 svačina ve Velkém Meziříčí. Příjezd do Brna cca ve 21.00 hod. Rozchod do rodin a ubytování.
9. 7. 1988 Přes den volno. O návštěvníky a jejich program se postarají jejich hostitelé. Upozorňujeme, že 12. 7. bude společná prohlídka Brna. Doporučujeme tedy ukázat hostům něco jiného, než je v programu společné prohlídky. Večer v 19.00 hod. společný seznamovací večírek u Ševčíků.
10. 7. 1988 V 9.00 hod. odjezd do Petrova, prohlídka sklepů, přejezd do Strážnice, prohlídka Skansenu, ve 12.00 hod. oběd u Černého orla. Odpoledne přejezd do St. Hrozenkova, kde hosté vystoupí na Kopaničářských slavnostech. V 18.00 hod. odjezd do Brna s příjezdem cca ve 21.00 hod.
11. 7. 1988 V 9.00 hod. odjezd do Blanska, prohlídka Punkevních jeskyní, ve 12.15 oběd v hotelu Dukla. Po obědě přejezd na Pernštejn s příjezdem cca ve 14.00 hod. Prohlídka hradu a cesta do Brna s příjezdem cca v 17.00 hod. Večer vystoupení v rámci Kulturního léta se Slováckým krúžkem na nádvoří Nové radnice v 19.30 hod.
12. 7. 1988 Dopoledne organizovaná prohlídka Brna, příjetí na MěNV Brno, zasazení stromu přátelství, oběd společný v hotelu Continental. Stručná trasa prohlídky Brna: Prohlídka starobrněnského kláštera s kostelem, katedrála sv. Petra a Pavla, odtud dolů kolem Dietrichštejnského paláce, Špalíčku, průchod Starou radnicí zpět na Želný trh, kolem Parnasu ke kostelu kapucínskému kláštera na nádvoří Moravského muzea. Odtud ulicemi Josefskou, Minoritskou

a Poštovskou do etnografického muzea, posléze prohlídka náměstí Svobody, Jakubského a Tomášského chrámu, odkud kolem JAMU a Besedního domu na vyhlídku na Špilberk, kde bude konec celé prohlídky. Večer v 19.00 hod. vystoupení v Domě rekreace.

13. 7. 1988 V 9.00 hod. odjezd na jižní Moravu. Prohlídka zámku Mikulova, oběd ve 13.00 hod. v restauraci Pálava. Po obědě prohlídka viničního hospodářství ŠS Velké Pavlovice, cestou do Brna návštěva soukromého vinného sklepa. Večer společná zábava na rozloučenou u Ševčíků s členy Slováckého krúžku.
14. 7. 1988 9.00 hod. odjezd do Prahy, prohlídka Prahy s obědem a v. n. Možný nocleh.
15. 7. 1988 Odjezd z Prahy domů, odlet letadlem v 9.50 hod. směrem na Helsinky.

Výbor a umělecká rada krúžku vykalkulovali náklady pobytu na jednoho hosta z Finska v domácnosti na 250,- Kčs. Kdo tedy z účastníků zájezdu do Finska nebude nikoho ubytovávat, zaplatí tuto částku do 30. 5. 1988 ing. Aloisu Valovi, který bude řídit finanční zajištění pobytu hostů u nás.

Kalendář vybraných folklórních slavností a akcí v roce 1988

- 7.5. Gottwaldov. - okresní kolo soutěže folklórních souborů
- 8.5. Prušánky - přehlídka folklórních muzik okresu Břeclav
- 14.-15.5. Mikulčice, Čejkovice - soutěž folklórních souborů okresu Hodonín
- 20.5. Velké Bílovice - soutěž folklórních souborů okresu Břeclav
- 22.5. Troubsko - národopisná slavnost Brněnska
- 22.5. Uh. Hradiště - okresní soutěž folklórních souborů
- 27.-29.5. Vlčnov - národopisné slavnosti s Jízdou králů
- 4.- 5.6. Křenovice - národopisné slavnosti Pod křenovským májím
- 4.- 5.6. Tvrdonice - slavnosti Podluží v písni a tanci
- 10.-12.6. Myjava - Západoslovenské slavnosti
- 11.-12.6. Krumvíř - slavnosti Kraj beze stínu
- 24.-26.6. Strážnice - 43. mezinárodní folkloristický festival
- 30.6.-3.7. Gottwaldov - 4. festival dechových hudeb a folklórních souborů
1. -3.7. Východná - folkloristický festival
- 8.-10.7. Detva - slavnosti Pod Poľanou
- 9.-10.7. Starý Hrozenkov - Kopaničářské slavnosti
- 23.-24.7. Velká nad Veličkou - Hornácký večer a Hornácký jarmark
- 13.-14.8. Milotice u Kyjova - národopisný festival
- 13.-14.8. Domažlice - Chodské slavnosti
- 11.9. Prostějov - Hanácké slavnosti
- 8.- 9.10. Třinec - oblastní kolo soutěže folklórních souborů Morava I (Valašsko, Lašsko)
- 22.-23.10. Uh. Brod - oblastní kolo soutěže folklórních souborů Morava III (Slovácko)
- 5.11. Ždár nad Sázavou - oblastní kolo soutěže folklórních souborů (Morava II - Brněnsko, Haná, Horácko)
- 18.-20.11. Povážská Bystrica - Celoslovenské kolo soutěže folklórních souborů
- 26.11. Břeclav - Hudecké dny Slávka Volavého

Krůžek má možnost vyslat na slavnosti a festivaly, které mají vztah ke Slovácku nebo mají zásadní význam pro souborovou T áci, jednoho až tři pozorovatele, kteří mají v takovém případě uhrazenou cestovní výlohy. Zájemci se však musí ucházet o vyslání aspoň tři týdny předem u uměleckého vedoucího nebo vedoucího své složky.

Jedna teta povíчала, že:

8. května oslaví svoje pětadesátiny Jitka Bohunková, dlouholetá krůžkařka, dnes příslušnice "súdné stolice", manželka zesnulého dlouholetého jednatele krůžku Karla Bohunka

15. května oslaví také pětadesátiny Anna Ondrová, dlouholetá krůžkařka a také příslušnice "súdné stolice"

25. května bude slavit dvacet jar svého života Leona Dynková, jedna z nejmladších členek krůžku, která na soutěži 30. dubna měla svoji osobní premiéru na jevišti s krůžkem

18. června se "dožije" taktéž dvacítky Radek Šústek, zabloudivší do krůžku až ze slezské Opavy

mezi dvacátníky vstoupí 18. června i Martina, rozená Hovorková, jež je na dlouhotrvající krůžkové dovolené jako studující matka

Víťa Zahradníček, bývalý tanečník a nestárnoucí úd krůžku pomáhající dnes zejména dětskému souboru, oslaví 9. července svoji čtyřicítku

do řad "abrahámů" vstoupí 3. září ing. Oldřich Heroldek, člen mužského sboru

se vzácného jubilea 360 měsíců svého života (pro zjištění počtu let nutno podělit dvanácti) 17. září dožívá ing. Blanka Bondrová

se s tancováním v souboru krůžku rozloučil stárek Radek Šipka, dlouholetá opora taneční skupiny a hybná síla souborových rozvíček. Děkujeme mu za vše, co v krůžku vykonal a věříme, že jako "starý krůžkař" bude naše akce dále navštěvovat

xxx

Milí krůžkaři, náš Krůžkozor pochopitelně nechce být jen jakousi tribunou výboru a umělecké rady. Počítáme proto i s vašimi nápady a příspěvky, které můžete sdělit či předat v alespoň trochu čitelné podobě J. M. Kristovi, V. Štěpánkovi či Fajovi

V letech 1902 a 1904 přišli na nedávno zřízené České vysoké učení technické v Brně první absolventi reálných gymnázií v Hodoníně a Uh. Brodu, také tu studovali chlapci ze západního Slovenska. Ti všichni pociťovali v tehdejším poněmčeném Brně velmi silně potřebu vzájemného styku a tak se začali scházet po různých hostincích, aby si podebatovali o politických a kulturních událostech a ideálech a v závěru si zazpívali písně z domova. V r. 1905 nabyly schůzky na pravidelnosti a zpěv si v nich získával stále více místa, zvláště když se vytvořila muzika, prvá převážně z absolventů uher-skobrodské reálky. Účastníci schůzek byli žádáni, aby vystupovali na akcích Matice školské, Dobročinného komitétu dam, studentského spolku Hora a dalších vlasteneckých společností. Na všestudentské slavnosti v letech 1906 a 1907 již připravili i taneční vystoupení, k nimž si partnerky našli v brněnských vlasteneckých rodinách.

V r. 1908 se účastníci schůzek již považují za sdružení trvalejšího rázu a proto pověřují Štefana Janšáka z Osuského (dnes okres Senica), pozdějšího profesora techniky, aby v aule ČVUT instaloval vývěsku s nápisem SLOVÁCKÝ KRÚŽEK. Tento okamžik považujeme za založení krúžku, v němž už tehdy začalo převažovat pěstování folklóru. Do schůzek začali docházet i studenti českých středních škol a další rodáci ze Slovácka a Slovenska v Brně trvale či přechodně usedlí. Pokud krúžek vystupoval veřejně, vždy se snažil propagovat česko-slovenskou vzájemnost, a tak se stal vrcholem jeho činnosti před první světovou válkou kulturní večírek na jaře 1914. Byl zahájen přednáškou o Slovácku a Slovensku, po níž následovalo představení hry ze slováckého vesnického prostředí, napsané členem krúžku arch. Otakarem Vašíčkem a také členy krúžku nastudované. Po představení následovala volná zábava u muziky.

Jmen krúžkařů z tohoto období se nám příliš nezachovalo. Za prvního primáše je označován Karel Kotek, pravděpodobně z Uh. Brodu, po něm primovali Jan Holan od Hodonína a N. Lau-be, dalšími muzikanty byli Demela, Prát od Hodonína, Leoš Zeman z Velké. Mezi chasou byli Maxmilián Kolaja z Vlkoše u Kyjova, již vzpomenutí Štefan Janšák a Otakar Vašíček, také ing. Julius Schnirch, který býval členem soukromé společnosti, která se od r. 1900 po několik let scházela v Polenkově restauraci na rohu České ul. (dnes Pivnice U formana)

Vážení krůžkaři,

jistě budete souhlasit s tím, že jakožto členové nejstaršího folklórního sdružení na Moravě bychom měli mít dobrý přehled o oblasti, jejíž folklór krůžkařský soubor prezentuje, a nejenom o ní - měli bychom také tuto oblast umět zařadit do širšího národopisného kontextu celé naší Moravy. Dokážeme to však všichni? Jsme schopni podat nezasvěcenému zájemci (který takové znalosti u člena Slováckého krůžku jaksi automaticky předpokládá) alespoň tu základní informaci třeba o kroji, jenž při našich vystoupeních oblékáme, o tanci, který tancujeme, či případně odpovědět na otázku kde např. leží Súchov? Snad ano. Pokud ovšem máme nějaké ty větší či menší mezery a chceme si je rychle zaplnit studiem patřičné literatury, moc možností se nám nenaskytá. Monografie Moravské Slovensko, jež vyšla jako první a bohužel i předposlední díl velkolepě koncipovaného Národopisu lidu československého v letech 1918 - 1921 (tento projekt měl postupně zahrnout v podobě obsáhlých monografií všechny národopisné oblasti Československa a stát se tak světově výjimečným dílem) je dnes již tiskem více než bibliofilním, stejně jako monografie o některých dílčích slováckých oblastech. Proto se výbor a umělecká rada krůžku dohodli, že by v rámci našeho Krůžkozoru měl na pokračování vycházet jakýsi stručný etnografický nástin Slovácka, později bychom pak mohli přejít i k jiným národopisným oblastem. Toto vyprávění však může postihnout jednotlivé slovácké regiony a jejich osobitosti opravdu pouze velmi stručně, takže pro hlubší zájemce budou vždy na konci jednotlivých kapitol uvedeny alespoň nejzákladnější díla, zabývající se tím kterým regionem i dílčími jednotlivostmi - krojem, písní, tancem, lidovým stavitelstvím i jinými hmotnými výtvarnými projevy slováckého lidu.

I. Slovácko v rámci národopisného členění Moravy

Z národopisného hlediska členíme Moravu na několik základních regionů, které se pak ještě dále dělí na menší celky. Toto národopisné členění bylo kodifikováno ve své podstatě v období zvýšeného národopisného úsilí kolem Národopisné výstavy československé v Praze roku 1895, jež měla pro další vývoj československého národopisu rozhodující význam. Spory kolem vymezení některých oblastí (Podhorácko, Lašsko) se však táhly až do nedávné doby.